

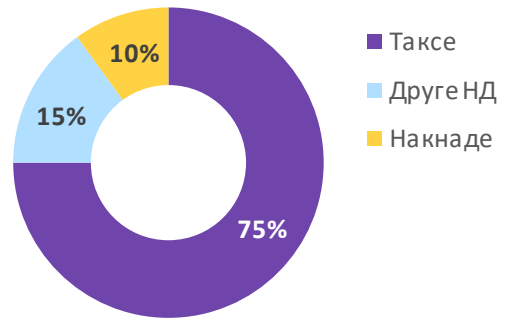
ИЗЛАЗ ИЗ ПАРАФИСКАЛНЕ ЗОНЕ

ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ ПОТРЕБНА РЕФОРМА НЕПОРЕСКИХ ДАЖБИНА

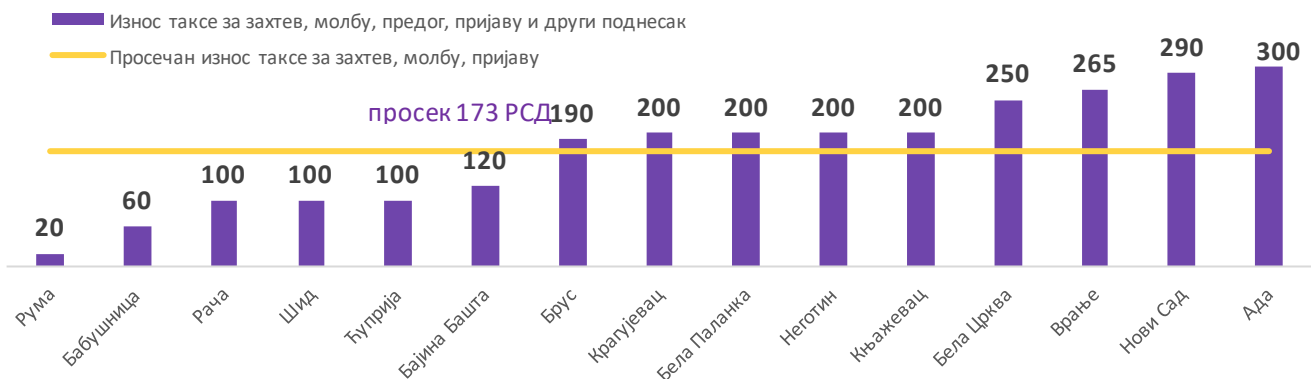
„Пројекат за реформу непореских прихода¹“ реализован је у циљу унапређења предвидивости и транспарентности републичких, покрајинских и локалних непореских дажбина које плаћају грађани и привреда.

Спроведене анализе показале су да постојећи систем непореских дажбина није довољно транспарентан, да стварна природа одређеног броја непореских дажбина не одговара њиховом називу, као и да се за исти поступак или радњу наплаћују различити износи такси. Тако на пример, постоје намети који се наплаћују под називом „такса“ а заправо се ради о плаћању пореза (тзв. парафискал) или под називом „накнада, надокнада, цена“ а суштински се ради о таксама. Тиме се додатно компликује и отежава поређење дажбина које прописују различите институције и повећава административно и финансијско оптерећење привреде и грађана.

На републичком нивоу постоји преко 1.200 непореских дажбина које су прописане у готово 500 различитих закона и подзаконских аката. Највећи део тих дажбина, чак 75%, чине различите таксе, док се остатак односи на накнаде за коришћење јавних добара и остале облике непореских дажбина. С друге стране, иако најбројније, таксе чине тек четвртину укупно наплаћених непореских прихода те се поставља питање оправданости тако компликованог система.

Слично републичком и на локалном нивоу² су непореске дажбине прописане у преко 400 одлука - о локалним административним таксама, о локалним комуналним таксама, о висини доприноса за уређивање грађевинског земљишта, одлукама јавних комуналних предузећа и сл. Велики број аката којима се непореске дажбине прописују онемогућава грађанима и привреди да „провере“ да ли је такса која се наплаћује у складу са прописом што додатно повећава њихову несигурност, а нарочито ако се ради о правним лицима која послују на више локација. Поред тога, висина таксе за исту услугу, поступак или радњу пружену од стране локалне власти у појединим случајевима се значајно разликује између самих ЈЛС, што отвара питање примене методологије за утврђивање висине такси. Тако на пример, просечан износ таксе, коју највећи број јединица локалне самоуправе прописује у својим одлукама о локалним административним таксама, износи 173 динара, али појединачно посматрано износ варира од 20 динара до 300 динара за исту услугу.³

¹ Према Закону о буџетском систему, у непореске приходе спадају пре свега таксе за пружену јавну услугу, накнаде за коришћење јавних добара, затим приходи од казни и приходи настали употребом јавних средстава.

² 145 јединица локалне самоуправе

³ Анализа урађена на бази узорка од 15 јединица локалне самоуправе.

ПРЕДЛОГ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СИСТЕМА

Кључан реформски корак у правцу повећања транспарентности и предвидивости система представља **успостављање електронског Регистра непореских дажбина, који би обухватио дажбине свих нивоа власти, био јавно доступан и лако претражив од стране грађана и привреде.** Ово би омогућило да привреда и грађани на једном месту могу пронаћи списак свих непореских дажбина, износе који се наплаћују, назив органа или институције која дажбину наплаћује, због чега / по ком основу се наплаћује, на који рачун се плаћа, итд.

Основни принцип на коме би требало да се заснива Регистар јесте да **ниједна непореска дажбина, прописана одговарајућим законом или подзаконским актом, не може бити наплаћена привреди и грађанима уколико није унета, односно објављена у самом Регистру.**

Ажурирање Регистра би требало да буде у надлежности органа који дажбину наплаћују, док би контролу вршило Министарство финансија. Такође, Министарство финансија би на основу приговора привреде и грађана или по службеној дужности, могло покренути иницијативу код надлежног органа уколико се утврди да висина дажбине није у складу са прописаном методологијом, или да није добро утврђена стварна природа непореске дажбине. Истовремено, кроз Регистар би било омогућено и изношење примедби у случају неправилности у наплати.

У циљу имплементације реформе предлаже се измена Закона о буџетском систему којим ће се Регистар успоставити и дефинисати његова садржина, начин и рокови за ажурирање, као и надлежности за ажурирање и контролу. С обзиром на то да се ради о значајном реформском кораку, имплементација реформе се може спровести и фазно, тако што ће се најпре унети све таксе (или по нивоима власти – републичке, покрајинске и локалне), имајући у виду да таксе чине највећи део непореских дажбина, док би се у наредним фазама унеле накнаде за коришћење јавних добара, итд.

СИСТЕМАТИЗАЦИЈА НЕПОРЕСКИХ ДАЖБИНА НА ЛОКАЛУ

Као код републичких непореских дажбина и локалне дажбине треба класификовати сходно њиховој фискалној природи на таксе, накнаде, порезе, уз укидање парафискалних намета. Поред тога, локалне таксе би требало структурирати у одговарајуће области и обезбедити да се таксе које су суштински исте у свим ЈЛС исто и зову. **Услов за то је да се Одлуке о локалним административним таксама код свих ЈЛС израде према истом „моделу“, а затим унесу у Регистар.** На тај начин ће се повећати транспарентност и предвидивост локалних непореских дажбина пре свега за привреду, с обзиром да ће на једном месту имати доступне информације о трошковима пословања у различитим ЈЛС, што олакшава планирање пословања. Корист ће поред грађана имати и јединице локалне самоуправе јер се применом новог „модела“ у значајној мери смањује администрирање.

Ова анализа је припремљена захваљујући подршци америчког народа путем Америчке агенције за међународни развој (УСАИД). Садржај ове анализе искључива је одговорност партнера на пројекту – Partner Solutions, КПМГ, НАЛЕД и Институт Михајло Пупин и не представља нужно ставове УСАИД-а или Владе Сједињених Америчких Држава.